

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-6-82-27>

УДК 378

Яковенко Н.В., Дьомкін О.Л., Карасьова Л.А.
Національна академія Служби безпеки України**Цвяк Л.В.**
Національна академія Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ПЛАТФОРМИ MOODLE У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячується використанню електронної платформи MOODLE у процесі навчання іноземної мови здобувачів вищої освіти. Електронний освітній ресурс (ЕОР) є важливим компонентом інформаційного освітнього середовища і сприяє розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчальному процесі. Розкривається поняття «електронний освітній ресурс». На основі проведеного аналізу літературних джерел констатуємо розмаїття його трактувань. Сьогодні в системі освіти України активно розвивається і впроваджується електронна форма навчання. Головною причиною виникнення електронної освіти є величезний обсяг інформації, що накопичується в сучасному світі, який так стрімко змінюється і прогресує. Здобувачі вищої освіти мають добре орієнтуватися в потоці інформації, яка швидко застаріває і постійно оновлюється, а також повинні володіти навичками пошуку і аналізу необхідної для них інформації. Такі вміння і навички стануть у нагоді в подальшому, оскільки стратегія інноваційного розвитку суспільства визначає головні вимоги до підготовки кваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців у відповідності до міжнародних стандартів освіти, які вільно володіють інформаційно-комунікаційними технологіями, здатні до самовдосконалення, готові до постійного оновлення знань і професійного росту. Постійне зростання цих вимог впливає як на організацію навчання здобувачів освіти, так і на процес засвоєння ними певної системи знань, умінь і навичок. Електронна (дистанційна) освіта в закладах вищої освіти (далі – ЗВО) в Україні з'явилася порівняно недавно, отже сьогодні актуальними є питання про її особливості, можливості, перспективи запровадження і використання в ЗВО, переваги реалізації сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ), методичні аспекти розміщення в електронному освітньому середовищі навчальних матеріалів і матеріалів для тестового контролю. Стаття розглядає розширені можливості навчання іноземній мові в ЗВО з використанням систем дистанційного навчання, а саме електронної платформи MOODLE, її переваги. Розглядається найбільш ефективний, на нашу думку, навчальний елемент Тест для наповнення курсу «Іноземна мова».

Ключові слова: електронний освітній ресурс, дистанційне навчання, електронна платформа MOODLE, навчання іноземної мови, тестування.

Yakovenko Nataliia, Domkin Oleh, Karasova Larysa
National Academy of Security Service of Ukraine**Tsviak Larysa**
Bohdan Khmelnytsky National Academy of the
State Border Guard Service of Ukraine

USE OF THE MOODLE ELECTRONIC PLATFORM IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE TO HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS STUDENTS

Summary. The article is devoted to the use of the MOODLE electronic platform in teaching a foreign language to higher education institutions students. Electronic educational resource (EER) is an important component of the information educational environment and contributes to the development of information and communication technologies (ICT) in education. On the basis of the analysis of literature of a field, which reveals the concept of “electronic educational resource”, we state the diversity of its interpretations. Today e-learning is actively developing and implementing in the education system in Ukraine. The main reason for the emergence of e-learning is the huge amount of information that accumulates in today's world, which is changing so rapidly and progressing. Higher education students should be well versed in the flow of information, which is quickly becoming obsolete and constantly updated, and should have the skills to search and analyze the information they need. Such skills will be useful in the future, as the strategy of innovative development of society determines the main requirements for the training of qualified, competitive professionals in accordance with international standards of education, who are fluent in information and communication technologies, capable of self-improvement, ready for constant updating of knowledge and professional growth. The constant growth of these requirements affects both the organization pattern of teaching students and the process of mastering a certain system of knowledge, skills and abilities. Electronic (distance) education in higher education institutions (hereinafter – HEI) in Ukraine has appeared relatively recently. So today, the topical issues are its features, capabilities, prospects for implementation and use in HEI, the benefits of modern information and communication technologies, methodological aspects of placement educational materials and materials for test control in the electronic educational environment. The article considers the expanded opportunities for learning a foreign language in HEI using distance learning systems, namely the electronic platform MOODLE. The most effective, in our opinion, educational element Test for the discipline “Foreign language” is considered. In general, we can talk about a steady trend of transition to the active and effective use of ICT in the educational process in HEI in Ukraine.

Keywords: electronic educational resource, distance learning, electronic platform MOODLE, teaching a foreign language, testing.

Постановка проблеми. Технічний прогрес суспільства, інформатизація всіх його сфер істотно впливають на модернізацію інституту освіти. Необхідність використання систем дистанційного навчання в ЗВО пов'язана з поступовою зміною стандартів освіти. Використання електронних ресурсів як в аудиторній, так і в позааудиторній роботі здобувачів вищої освіти має стати обов'язковим. Державні стандарти освіти нового покоління, постійний пошук педагогами ефективних методів навчання сприяють впровадженню електронних освітніх ресурсів (ЕОР) у навчальний процес. Галузь вивчення іноземних мов не є винятком. Вивченню іноземної мови в непрофільних ЗВО відводиться невелика кількість аудиторних годин. Якщо дисципліни професійного циклу формують фахівця в певній галузі, то гуманітарні дисципліни, до яких належить іноземна мова, відіграють важливу роль у формуванні духовнорозвинутої особистості з чіткою громадянською позицією, здатною нести відповідальність за свої вчинки. Сьогодні компетентності, пов'язані з володінням іноземної мови, є невід'ємною частиною стандартів освіти. Одним із перспективних сучасних методів викладання іноземної мови є застосування ЕОР. Для роботи в електронному середовищі і досягнення поставлених цілей перед науково-педагогічним працівником постає питання вибору найбільш оптимального варіанту серед існуючих інформаційних технологій. Використання інформаційних технологій у процесі навчання іноземної мови створює оптимальні умови для опанування певного матеріалу і поглиблення існуючих знань у певній сфері. Вивчення іноземної мови здобувачами освіти за допомогою використання інформаційних технологій викликає певний інтерес. Мовна освіта набуває особливої актуальності для майбутніх фахівців, а питання, пов'язані з методами і якістю навчання, є першочерговими для науково-педагогічних працівників.

Сучасне життя дуже динамічне і вимагає високих і одночасно ефективних темпів навчання, тому використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчанні іноземної мови актуальним питанням для новітньої освіти.

Прогресивне оволодіння іноземною мовою без використання інформаційних технологій неможливе в сучасному світі. Впровадження електронних платформ у процес навчання іноземної мови наразі є актуальним. Для роботи в електронному середовищі існує безліч ресурсів для науково-педагогічного працівника і здобувача освіти. Останнім часом все більшу увагу привертають можливості дистанційного або змішаного навчання.

Аналіз електронних навчальних платформ дає можливість стверджувати, що електронна платформа MOODLE є дієвим новітнім засобом модернізації освіти, що сприяє оптимізації взаємодії науково-педагогічного працівника і здобувача освіти, а також розширює можливості викладання іноземної мови в ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дистанційного навчання, яке зберігає свою актуальність вже багато років, досліджувались як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. У світі це Майкл Грехем Мур, Чарльз

Ведемейер, Борьє Холмберг, Десмонд Кіган та ін. Серед російських науковців проблеми дистанційного навчання досліджували Б.С. Гершунський, В.І. Жуков, М.П. Карпенко, Є.С. Полат, В.І. Солдаткін, А.В. Хуторський та ін. Серед вітчизняних науковців питання дистанційної освіти досліджують В.Г. Биков, Ю.О. Жук, І.П. Підласий, В.І. Олійник, О.В. Овчарук. Питання впровадження дистанційного навчання в закладах освіти, в тому числі вищої, розглядається як педагогічна інновація.

Системи дистанційного навчання є електронними освітніми ресурсами. Слід зазначити, що єдиної думки щодо поняття «Електронний освітній ресурс» немає. Поняття електронних освітніх ресурсів визначається як: «навчальні, наукові, інформаційні, довідкові матеріали та засоби, розроблені в електронній формі та представлені на носіях будь-якого типу або розміщені в комп'ютерних мережах, які відтворюються за допомогою електронних цифрових технічних засобів і необхідні для ефективної організації навчально-виховного процесу, в частині, що стосується його наповнення якісними навчально-методичними матеріалами» [1].

Так, наприклад, Дунаєва Т.В. визначає ЕОР як сукупність програмних засобів і матеріалів, представлених в електронній формі, в тому числі текстів, ілюстрацій, аудіо- і відеоматеріалів [2]. Босова Л.Л. [3] робить акцент на використанні електронних освітніх ресурсів у навчальному процесі на базі інформаційно-комунікаційних технологій. Косичкіна О.С. вважає, що ЕОР – це засіб навчання, який допомагає викладачеві в проведенні занять із відповідного курсу або повністю замінює його діяльність [4]. З цим можна не погодитися, оскільки роль науково-педагогічного працівника в процесі навчання передбачає не тільки інформативне наповнення, а і виховну функцію. Ряд дослідників підмінюють поняття електронний освітній ресурс поняттям цифровий освітній ресурс. Єлісеєва О.В., Злобіна С.М. називають електронні освітні ресурси цифровими і визначають цифровий освітній ресурс як представлений у цифровій формі матеріал, необхідний для організації навчального процесу [5].

Мета статті. Головна мета цієї роботи – обґрунтувати та продемонструвати можливості та переваги використання системи дистанційного навчання на прикладі електронної платформи MOODLE у процесі навчання іноземної мови здобувачів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Сучасний інтенсивний розвиток у системі дистанційної освіти призводить до створення нових видів навчальних систем, які часто створюють додаткові можливості електронного навчання. У даній роботі система дистанційного навчання, яку також часто називають системою управління навчанням (від англ. Learning Management System, LMS) розглядається авторами як заснована на програмному забезпеченні платформа, яка дозволяє створювати, наповнювати, редагувати, управляти і контролювати роботу з ресурсами інформаційно-освітнього середовища ЗВО. Однією з найбільш відомих і розвинених у світі систем дистанційного навчання є електронна платформа MOODLE (від англ. Modular Object-

Oriented Dynamic Learning Environment). Сьогодні вона використовується більшістю цивільних, а також військовими ЗВО не лише в світі, а і в Україні. Платформа MOODLE відноситься до класу систем управління навчанням – Learning Management System, LMS.

Деякі автори пропонують детальні класифікації, які відображають різні моделі дистанційного навчання. Андреев О.О. і Солдаткін В.І. розглядають систему дистанційного навчання як навчальну платформу, розміщену в електронному середовищі, і як набір засобів (програм, платформ, правового регулювання і т. д.), що дає можливість отримувати освіту поза рамками аудиторного навчання [6]. В результаті такого підходу Зуєва Є.С. відносить до систем дистанційного навчання відеолекції, телепередачі, електронні підручники, які є частиною системи дистанційного навчання, що відноситься до розділу навчальних матеріалів, тощо [7].

Незважаючи на великий вибір систем дистанційного навчання, в освітньому середовищі платформа MOODLE безперечно займає провідні позиції. Це відкрита, безкоштовна платформа із зручною системою управління. Вона відрізняється гнучкістю застосування для організації навчання відповідно до потреб навчального закладу та учасників освітнього процесу. Система управління навчанням MOODLE використовується в усьому світі і перекладена на 80 мов насамперед завдяки гнучкості і функціональності розробки і використання навчально-методичних матеріалів. Завдяки своїй ефективності MOODLE стала основною системою для змішаного і дистанційного навчання у ЗВО. Сьогодні актуальними залишаються питання про особливості використання MOODLE для дистанційного навчання [8], перспективи впровадження і використання в ЗВО [9], переваги реалізації інформаційно-комунікаційних технологій [10], методичні аспекти розміщення в електронному освітньому середовищі навчальних матеріалів і матеріалів для контролю [11].

Завдяки своїм багатим інформаційно-комунікаційним і педагогічним можливостям платформа MOODLE значно збагачує навчальний процес. Додаткові переваги електронної платформи MOODLE створює наявність наступних можливостей:

- завантаження і спільне використання документів;
- створення HTML сторінок онлайн;
- онлайн обговорення;
- обговорення оцінок;
- онлайн чат;
- онлайн тестування;
- журнал оцінок;
- вбудований глосарій.

Інтерактивні навчальні елементи і ресурси платформи дають змогу здобувачам вищої освіти оптимізувати засвоєння навчального матеріалу при підготовці до занять з іноземної мови.

Платформа MOODLE дозволяє повною мірою реалізовувати можливості навчання іноземної мови, застосовувати всі необхідні матеріали, інтегруючи їх в електронне середовище. Використовуючи великий арсенал ресурсів і елементів платформи: аудіо-, відео-, текстову інформацію, допоміжні файли (аудіо- і DVD), презентації, ви-

кладач іноземної мови може наповнювати свій курс цікавим, пізнавальним і сучасним матеріалом. Типи файлів, які пропонує платформа, дозволяють представити навчальний матеріал у різному плані. У процесі навчання іноземної мови активно застосовуються презентації в програмі PowerPoint в якості навчального матеріалу і як завдання для самостійної роботи. Крім того, інструменти платформи MOODLE дозволяють постійно завантажувати і оновлювати медіаконтент – таким чином, здобувачі освіти мають змогу удосконалювати навички аудіювання. За необхідності науково-педагогічний працівник може доповнювати курс різними елементами, ускладнювати його або спрощувати. Використання компонентів мультимедійних технологій сприяє активізації зорової і емоційної пам'яті, дає змогу зацікавити здобувачів освіти в процесі навчання і здобутті знань з іноземної мови. Використання аудіовізуальних і комп'ютерних технологій формує у здобувачів освіти «інформаційну грамотність, уміння і навички пошуку інформації, її аналізу і представлення, формування обґрунтованих думок, що дозволяють передбачати, планувати і контролювати інформаційні процеси найбільш ефективним чином» [12].

Однією з переваг платформи MOODLE є можливість автоматичного оцінювання робіт здобувачів освіти, що сприяє об'єктивному визначенню рівня їх підготовки. Засоби обробки і аналізу результатів робіт здобувачів освіти допомагають науково-педагогічному працівнику корегувати курс навчання, адаптуючи його до потреб здобувачів освіти. Широкий набір засобів комунікації платформи MOODLE дозволяє здобувачам освіти залишатися на постійному зв'язку з усіма учасниками освітнього процесу.

Найбільш ефективними, на нашу думку, навчальними елементами для наповнення курсу «Іноземна мова» є: глосарій, база даних, завдання, книга, форум, тест.

Елемент Тест дозволяє викладачу створювати набір тестових запитань різних типів. В арсеналі системи MOODLE є стандартні типи запитань, встановлені за замовчуванням. До таких типів запитань відноситься:

- 1 «Множинний вибір» з одним або декількома варіантами вірної відповіді.
- 2 «Правильна / Неправильна відповідь».
- 3 «На відповідність» з вибором відповіді на кожне із поставлених запитань зі списку можливих.
- 4 «Вибір пропущених слів» із списку слів у меню.
- 5 «Коротка відповідь», де можна ввести одне або декілька слів.
- 6 «Перетягування в текст», де пропущені слова в тексті заповнюються за допомогою перетягування курсором.
- 7 «Перетягнути на зображення» – картинку або текст необхідно перемістити за допомогою курсору в зону на фоновому зображенні.
- 8 «Есе» – відповідь із декількох речень або абзаців [13].

Питання в тесті і відповіді на них можуть випадково перемішуватися, що обмежує можливість для списування. Науково-педагогічний працівник може дозволити проходити тест один або декілька разів, встановлювати часові обмеження (тест буде автоматично відправлений

на перевірку після завершення встановленого часу) і терміни проходження тесту (після завершення певного терміну тест буде недоступний). «Накопичувальна функція» системи тестування дає змогу формувати банк питань. Окрім тестів поточного, проміжного і підсумкового контролю (в кінці семестру) на платформі MOODLE доцільно розміщувати демонстраційні тести, які містять всю інформацію про іспит, зразки тестових завдань, а також зразки текстів для перекладу, що забезпечує якісну підготовку до іспиту.

Використання платформи MOODLE у процесі навчання іноземної мови значно розширює можливості науково-педагогічного працівника в плані організації аудиторної та індивідуальної самостійної роботи здобувачів освіти, форм контролю, надає до-

даткові засоби управління якістю освіти і виводить на новий рівень навчання іноземної мови в ЗВО.

Висновки. Отже, використання електронної платформи MOODLE у процесі навчання іноземної мови розширює дидактичні можливості використання навчально-методичних матеріалів; дозволяє не тільки організувати процес навчання, а й ефективно ним керувати; розвиває професійні і соціокультурні компетентності; формує навички самостійної роботи здобувачів освіти. В цілому, можна говорити про стійку тенденцію переходу ЗВО України до активного і ефективного використання ІКТ у навчальному процесі. Використання електронних засобів дозволяє вітчизняним ЗВО відповідати світовим стандартам.

Список літератури:

1. Наказ Міністерства освіти і науки України № 1060 “Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси” від 1 жовтня 2012 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12/>
2. Дунаева Т.Ю. Использование ЭОР в образовательном процессе ВУЗА. *Международный журнал гуманитарных и естественных наук*. 2018. № 2. С. 45–47.
3. Босова Л.Л. Организационно-педагогические модели использования средств информационных и коммуникационных технологий и электронных образовательных ресурсов в школе. *Вестник Мариинского государственного университета*. 2012. № 9. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/organizatsionno-pedagogicheskiye-modeli-ispol'zovaniya-sredstv-informatsionnykh-i-kommunikatsionnykh-tehnologiy-i-elektronnykh-obrazovatel'nykh-resursov-v-shkole>
4. Косичкина А.С. Особенности проектирования и разработки электронных образовательных ресурсов для образовательной организации. *Молодой ученый*. 2016. № 27. С. 23–27.
5. Елисейева Е.В., Злобина С.Н. Цифровые образовательные ресурсы как составляющая инновационной образовательной среды современного вуза. *Вестник БГУ*. 2010. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovyie-obrazovatel'nyye-resursy-kak-sostavlyayushchaya-innovatsionnoy-obrazovatel'noy-sredy-sovremennogo-vuza>
6. Андреев А.А., В.И. Солдаткин. Дистанционное обучение: Сущность. Технология. Организация. Москва : Издательство МЭСИ, 1999. 196 с.
7. Зуева Е.С., Куприянова А.А., Силаев С.В., Чарышкин П. Дистанционное обучение. Москва, 2002.
8. Ниязова Г.Ж., Дуйсенова Г.А., Имамбаев Б.А. Особенности использования LMS Moodle для дистанционного обучения. *Молодой ученый*. 2014. № 3. С. 991–994. URL: <https://moluch.ru/archive/62/9365/>
9. Корень А.В., Иващенко Е.А., Голояд А.Н. Использование современных информационно-коммуникативных технологий в учебном процессе вуза. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2016. № 8–5. С. 806–808.
10. Ефименко Т.И. Проблемы разработки электронных учебно-методических комплексов в учебном процессе высшей школы. Чита : ЗабГПУ, 2009. 103 с.
11. Мухлисов С.С., Ширинов З.З. Внедрение LMS Moodle в учебном процессе. *Молодой ученый*. 2016. № 10. С. 72–74. URL: <https://moluch.ru/archive/114/29730/>
12. Костин Л.Ю. Современные информационные технологии в образовании. *Гаудеамус*. 2010. № 16. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sovremennyye-informatsionnyie-tehnologii-v-obrazovanii>
13. История возникновения и основные характеристики системы управления обучением Moodle. URL: <https://poisk-ru.ru/s59941t1.html>

References:

1. Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy “Pro zatverdzhennia Polozhennia pro elektronni osvitni resursy” vid 1 zhovtnia 2012 roku. No 1060 [Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine “On the approval of the Regulations on electronic educational resources” of 01 October 2012 № 1060]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12/>
2. Dunayeva, T.Yu. (2018). Ispolzovaniye EOR v obrazovatel'nom protsesse VUZA [The use of EER in the educational process of a university]. *Mezhdunarodnyy zhurnal gumanitarnykh i estestvennykh nauk*, no. 2, pp. 45–47. (in Russian)
3. Bosova, L.L. (2012). Organizatsionno-pedagogicheskiye modeli ispolzovaniya sredstv informatsionnykh i kommunikatsionnykh tekhnologiy i elektronnykh obrazovatelnykh resursov v shkole [Organizational and pedagogical models of using information and communication technologies and electronic educational resources at school]. *Vestnik Mariyskogo gosudarstvennogo universiteta*, no. 9. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/> (in Russian)
4. Kosichkina, A.S. (2016). Osobennosti proyektirovaniya i razrabotki elektronnykh obrazovatelnykh resursov dlya obrazovatel'noy organizatsii [Features of the design and development of electronic educational resources for an educational organization]. *Molodoy uchenyy*, no. 27, pp. 23–27. (in Russian)
5. Yeliseyeva, E.V., & Zlobina, S.N. (2010). Tsifrovyie obrazovatel'nyye resursy kak sostavlyayushchaya innovatsionnoy obrazovatel'noy sredy sovremennogo vuza [Digital educational resources as a component of the innovative educational environment of a modern university]. *Vestnik BGU*. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/> (in Russian)
6. Andreyev, A.A., & Soldatkin, V.I. (1999). Distantcionnoye obuchenije: Sushchnost. Tekhnologiya. Organizatsiya [Distance learning: Essence. Technology. Organization]. Moskva: MESI. (in Russian)
7. Zueva, E.S., Kupriyanova, A.A., Silaev, S.V., & Charyshkin, P. (2002). Distantcionnoye obuchenije [Distance learning]. Moskva. (in Russian)

8. Niyazova, G.Zh., Duysenova, G.A., & Imanbekov B.A (2014). Osobennosti ispolzovaniya LMS Moodle dlya distantsionnogo obucheniya [Features of using LMS Moodle for distance learning]. *Molodoy uchenyy*, no. 3, pp. 991–994. Available at: <https://moluch.ru/archive/62/9365/> (in Russian)
9. Koren', A.V., Ivashinnikova, E.A., & Goloyad, A.N. (2016). Ispolzovaniye sovremennykh informatsionno-kommunikativnykh tekhnologiy v uchebnom protsesse vuza [The use of modern information and communication technologies in the educational process of the university]. *Mezhdunarodnyy zhurnal prikladnykh i fundamentalnykh issledovaniy*, no. 8–5, pp. 806–808. (in Russian)
10. Yefimenko, T.I. (2009). Problemy razrabotki elektronnykh uchebno-metodicheskikh kompleksov v uchebnom protsesse vysshey shkoly [Problems of development of electronic educational and methodical complexes in educational process of the higher school]. Chita: ZabGGPU. (in Russian)
11. Mukhlisov, S.S., & Shirinov, Z.Z. (2016). Vnedreniye LMS Moodle v uchebnom protsesse [Implementation of LMS Moodle in the educational process]. *Molodoy uchenyy*, no. 10, pp. 72–74. Available at: <https://moluch.ru/archive/114/29730/> (in Russian)
12. Kostin, L.Yu. (2010). Sovremennyye informatsionnyye tekhnologii v obrazovanii [Modern information technologies in education]. *Gaudeamus*, no. 16. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/> (in Russian)
13. Istoriya vozniknoveniya i osnovnyye kharakteristiki sistemy upravleniya obucheniym Moodle [The history and main characteristics of the Moodle learning management system]. Available at: <https://poisk-ru.ru/s59941t1.html> (in Russian)